

СТАНОВИЩЕ

от проф.д-р Даниела Андонова

НМА „Проф. П. Владигеров“, ИФ, Клавирна катедра

за Дисертационния труд на Симеон Асенов Златков

на тема:

**ВАРИАЦИИ ЗА ПИАНО В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА ОТ
ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА ХХ ВЕК – СТРУКТУРНО-
АНАЛИТИЧНИ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ**

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово
изкуство“

с научен ръководител проф. д-р Снежина Врангова-Петкова

Симеон Златков завършва НМУ „Л. Пипков“ в класа по пиано на М. Павлова и НМА през 2017 в класа по пиано на проф. д-р Борислава Танева. Лауреат е на конкурсите: Академичен клавирен конкурс в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ (гр. София, България - 2015), „Citta di Airola“ (гр. Айрола, Италия – 2016) и Международен конкурс „Панчо Владигеров“ 2019 (гр. Шумен, България - 2019), както и на конкурси за камерни ансамбли. Има значителен брой солови и ансамблови концертни участия и рецитали в България, Гърция, Германия, Австрия, Италия, Испания, Франция, Швейцария, Унгария, Полша и Русия, участия във фестивали („Европейски музикален фестивал“, „Софийски музикални седмици“, Нова Българска музика, „Борис Христов“, „Fête de la musique“ Женева), солира на оркестри в Шумен, Видин, Враца, реализира студийни записи. Докторант е към клавирната катедра на ИФ, НМА от 2020 г.

Дисертационният труд е на тема **ВАРИАЦИИ ЗА ПИАНО В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА ОТ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА ХХ ВЕК – СТРУКТУРНО-АНАЛИТИЧНИ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ**. Той е задълбочен, изчерпателен, аналитичен и е добър пример за едно стойностно научно изследване. Написан е на издържан

литературен и професионален език. Дава много факти, подходи и професионални познания, полезни за младите пианисти и за педагози.

Трудът е структуриран в три глави, съдържа 57 нотни примера, приложение с четири интервюта и библиография. Към автореферата са приложени справка за приносите на дисертационния труд, списък на художествено-творческите изяви на докторанта и на публикациите по темата.

Избраната тема за различните аспекти от гледна точка на жанр, форма и интерпретация на българските вариационни цикли, създадени в първата половина на XX век е много интересна и определено базова за българската клавирна музика. Изследвани са три виртуозни, представителни и значителни мащабни произведения от трима стожери на българското композиционно творчество и прекрасни пианисти: Панчо Владигеров - XI вариации за пиано „Горда Стара планина“ (1916), Любомир Пипков - 22 вариации за пиано (1926) и Димитър Ненов - Тема с вариации (1931).

Разгледани са национално-културните и исторически предпоставки за развитието на вариационния жанр в България и приемствеността от европейските традиции в този жанр. Като цели на изследването дисертантът си поставя да анализира характеристиките на националния клавирно-вариационен стил в контекста на индивидуалността на отделните композитори и практическата връзка с интерпретацията. От направените анализи и изводи, от интервютата и библиографията е видно, че докторантът е направил задълбочени проучвания не само в музикалните произведения, но и от архивите и мненията на самите автори-композитори. Особено ценно в този дисертационен труд е популяризирането на едно прекрасно произведение на Любомир Пипков 22 вариации за пиано – почти не изпълнявано, неиздавано, изпълнено от докторанта от манускрипт. Симеон Златков инициира публикуване на произведението с негова редакция и реализира първия му студиен запис с издаване на CD.

ПЪРВА ГЛАВА дава общ жанрово-исторически поглед към европейската клавирно-вариационна традиция и вариационните предпоставки в българското композиционно творчество от началото на XX век. Направен е исторически преглед на вариационните видове цикли и техники, започвайки от 17 век до съвременното. Направена е връзка между развитието на вариационния жанр и различните национални

школи. Анализирано е и поставяне на основите за развитието на този жанр на българска почва.

ВТОРА ГЛАВА е много базова и основна в дисертационния труд. Тя разглежда интерпретационната и аналитичната проблематика на избраните вариационни цикли от Панчо Владигеров, Любомир Пипков и Димитър Ненов. Акцент в нея са ключовото разбиране и тълкуване на авторския текст и идеен замисъл в съчетание със свободата на емоции и интерпретационни решения от изпълнителя. Разгледани са индуктивната връзка между техническото изпълнение и слухово-музикалния усет и емоционалната изява на изпълнителя, значението на комплексния анализ на произведенията за интерпретацията им.

Докторантът проучва чрез архивите интересния творчески процес на създаване на „XI Вариации за пиано върху българска народна песен „Горда Стара планина“ от Панчо Владигеров – произведение с много ранен опус 3. Разгледани са произхода на темата на като динамика в творческото съзнание на Панчо Владигеров, композиционните процеси и стиловата авторова еволюция и различните етапи и версии на темата през годините 1916, 1926, 1937. Проследени са композиционните и изпълнителските взаимодействия, ролята на темата на българския химн за цялостната композиционна организация, анализирани са движенията в структурно-драматургичните процеси, фактурните и жанровите елементи на вариациите, тематичните ядра. Детайлно и професионално е изследвана всяка вариация, направен е сравнителен анализ на две интерпретации на произведението.

В изследването Симеон Златков проявява особен афинитет към произведението 22 вариации за пиано от Любомир Пипков. Това е разбираемо, тъй като докторантът осъществя първите два (и единствени към момента на създаване на този труд) професионални записа на Пипковите клавирни вариаци, като представя две коренно различни интерпретаторски концепции.

Във Вариациите Фа диез мажор от Димитър Ненов са изследвани разбирането на Димитър Ненов за понятието „стил“, връзката с интерпретацията и вариационността. Споделени са мисли и възгледи на този голям български композитор по въпросите на музикалния стил, клавирната интерпретация и неразривната връзка между тях, открити в документи от научния архив на БАН. Изтъкнати са самобитността и трудния за

дефиниране музикален стил и език на Димитър Ненов, сложността и спецификата на вариационността на произведението. Цитирани са и мисли на български изпълнители на тази творба относно стиловата и жанровата определеност на произведението.

ТРЕТА ГЛАВА е интересна и приносна. В нея докторантът изследва общото между тримата избрани автора, коренно различни в стилово отношение, а именно присъствието на вариационността в тяхното творчество, независимо от жанра. Посочени са музикални примери от различни техни произведения. Акцентирано е на изобилието на варираност в творби от Панчо Владигеров, на вариантите песенно-строфични и кантус фирмусни модели в късните произведения на Любомир Пипков (Пролетни приумици оп.78), на остинатно-вариантния синтез в Миниатюри (1945) от Димитър Ненов.

Признавам приносите на Дисертационния труд, изтъкнати от докторанта:

1. Дисертационният труд обогатява българската теория на клавирното изкуство като първи по рода си аналитичен опит върху дадените обекти, основан върху синтеза на структурно-аналитичния и интерпретационен анализ.
2. В хода на изследването се установи, че наличието на различни типове вариационност не само в съединено-вариационната форма е типичен похват за композиторите, което на свой ред е изключително важно за оформянето на солидна, убедителна и добре аргументирана концепция за клавирната интерпретация, а проследяването на съответните подходи към мелодиката и фактурната драматургия в дадения жанрово-стилистичен контекст е ключът към обособяване и осмисляне на отделните аспекти на интерпретационната проблематика.
3. Вариантно-вариационните процеси в българската клавирна музика са разкрити като естествено отражение на европейските традиции. Проследено е по какъв начин вариационната техника от европейските образци е интегрирана в българската музикална култура. Представените аналитични наблюдения и изводи, касаещи структурно-аналитичните и интерпретационни проблеми в българските клавирни вариации от първата половина на ХХ век, надграждат познанието в областта и показват пътя, по който в българската музика вариациите постепенно се утвърждават като органична пресечна точка на европейската традиция и националното като творчески модус и музикален интонационен материал.

4. Реализиран е детайлен анализ на XI вариации за пиано върху българската народна песен „Горда Стара планина“ от гледна точка на фактурната и тематична организация на творбата, оттам – и на цялостната драматургия в произведението, която се разглежда като основа за интерпретационни решения.

5. Предложен е авторефлексивен интерпретационен подход към 22 вариации за пиано от Любомир Пипков чрез осъществяването на първите два (към момента на изследването) професионални записа на творбата, в които са аргументирани две коренно различни интерпретации.

6. Реализация на CD „Възвръщане“, съдържащ произведения от Любомир Пипков: 22 вариации за пиано, Соната за цигулка и пиано, Пролетни приумици

7. Реализация на първото печатно издание на 22 вариации за пиано от Любомир Пипков, под изпълнителската редакция на докторанта (апликатура, щрихи, динамични знаци)–като по този начин се „вдъхна нов живот“ на това забравено и недостатъчно изследвано произведение. Част от изданието е създадената от докторанта анотация за творбата, включваща творчески контекст, структурен, тематичен и драматургичен анализ на формата, с което правя опит за реализация на издигнатия от Димитър Ненов в ранг на принцип аналитико-синтетичен метод на работа с текста:

Любомир Пипков. 22 вариации за пиано. София: Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, 2021. ISMN 979-0-70-76-71-27-6. (представено на 13.05.2022 в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ рамките на Академичен форум „100 години НМА“)

8. Положена е методологична основа за отделно задълбочено изследване на вариантно-вариационния фундамент, върху който са изградени Пипковите Пролетни приумици, като база за това е открояването на различните субтематични и вариантни връзки между пиесите в цикъла.

9. Осъществени са интервюта с български и чуждестранни музиканти, предлагащи алтернативни гледни точки и решения на вече разгледаната интерпретационна, композиционна и редакторска проблематика

ПУБЛИКАЦИИ НА ДОКТОРАНТА ПО ТЕМАТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

1. Златков, Симеон. Вариационни модели в соловото клавирно творчество на Любомир Пипков. Композиционни решения и интерпретационни ракурси. – В: Докторантски четения 2021. София: НМА „Проф. Панчо Владигеров“, с. 67 – 83.

2. Златков, Симеон. Темата на XI вариации да пиано върху българската народна песен „Горда Стара планина“ оп.3 (1916) – динамика в творческото съзнание на Панчо Владигеров, композиционни и изпълнителски рефлексии. – В: Докторантски четения 2022. София: НМА „Проф. Панчо Владигеров“, с. 35 – 45.

Участие в конференция Академичен форум „Интегрална музикална теория“ 10: Музикален стил и съвремие и публикация в едноименния сборник:

3. Zlatkov, Simeon. Towards the Stylistic Foundation of Piano Interpretation in the Views of Dimitar Nenov. – In: Academic Forum “Integral Music Theory” 10: Musical Style and Contemporaneity. Sofia: NMA Press, 2023. Под печат.

В заключение: От всичко казано до тук аз считам за стойностен и приносен Дисертационният труд на Симеон Златков на тема: **ВАРИАЦИИ ЗА ПИАНО В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА ОТ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА XX ВЕК – СТРУКТУРНО-АНАЛИТИЧНИ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ.** Спазени са всички изисквания на ЗНСНЗ. С пълна убеденост предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Симеон Асенов Златков научната и образователна степен **„Доктор“**, професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

15.11.2023.

Проф. д-р Даниела Андонова